

Rundabordssamtal för främjandet av en cirkulär blå ekonomi och bevarandet av en livskraftig livsmedelssektor på Åland

Diskussion med Niklas Eriksson, kommundirektör vid Föglö kommun, 20/9/2017

Om Föglö kommun, invånare och service

I Föglö kommun bor det i dagsläget 561 personer. Kommunen har generellt en större inflyttning än utflyttning, men med en åldrande befolkning dör det fler personer varje år än vad det föds nya barn. Det totala antalet invånare står därför i princip stilla.

Den största inflyttningsorsaken till kommunen är för de jobbtilfällen som finns här, främst inom fiskodlingarna. Dessa inflyttare är ofta under 30 år gamla och kommer bland annat från Baltikum, Rumänien och Ryssland. I kommunen finns även inflyttare från Sverige, övriga Finland, Tyskland, Thailand och Holland. Många Föglöbor bor i kommunen bara under vissa delar av året (sommarhalvåret).

Många som flyttar hit är intresserade av naturen och vill gärna bo i en vacker och naturlig omgivning. Det är också betydelsefullt att kommunen har ett aktivt föreningsliv och möjligheter till sport- och fritidsaktiviteter. Den sociala servicen uppfyller en god nivå, även för barnfamiljer; Det finns daghem och grundskola och för att vara en liten skärgårdskommun finns det ganska mycket verksamheter för barn och ungdomar. Skolan har ett så pass högt anseende att det till och med kommer elever från fasta Åland för att ta del av den lugnare arbetsmiljön och mer gynnsamma inlärningsklimatet som finns på Föglö skola.

Det korta pendlingsavståndet och de täta färjturer är avgörande för att folk ska välja att flytta till eller bo kvar på Föglö. Troligtvis skulle inflyttningen öka ytterligare om färjpassen blev kortare. När man planerar färjturer är därför de turer som pendlarna utnyttjar mycket viktiga att prioritera.

Den största kategorin av utflyttare består av ungdomar mellan 16-20 år som flyttar till Mariehamn (eller andra städer) för att studera. En del Föglöbor väljer också att inte pendla utan att flytta bort från kommunen då de får jobb någon annanstans.

De blåa näringarnas roll i kommunen

På Föglö finns ett fåtal fjällfiskare (de har fisket som bisyssla) som säljer fisken lokalt till restaurang och förädling (Lasses fisk). Det finns också någon enstaka fiskeguide (COJA fish), men de flesta fisketurer arrangeras av stugägarna. Vid stugbyarna säljs en del fiskekort, det finns totalt åtminstone fem fiskelag (byar) som säljer fiskekort. Förutom vid stugbyarna kan korten lösas på bl.a turistinfon, från fiskelagens kontaktpersoner eller (i de flesta fall) via internet.

Den enskilt största näringsverksamheten och skapandet av arbetsplatser året runt på Föglö utgörs av fiskodlingsföretagen. I dagsläget finns de tre företagen Nordic Trout, Flisö Fisk och MAT Fish, som sammanlagt har ca 60 heltidsanställningar.

De sammanlagda skatteintäkterna från fiskindustrin samt från de förvärvsarbetande vid företagen varierar från år till år men i stora drag finansieras drygt en tiondel av de kommunala verksamheterna enbart från intäkter direkt från fiskodlingsindustrin. Utöver detta tillkommer de indirekta ekonomiska intäkterna som kan härledas till fiskodlingen samt de positiva sociala kringeffekterna av fiskodlingsverksamheten. Tack vare

de investeringar i kommunal service som skatteintäkterna möjliggjort ökar kommunens attraktionskraft, vilket i sin tur ger ökad ekonomisk verksamhet.

Om fiskodlingsverksamheten upphörde på Föglö hade detta haft en drastiskt negativ inverkan på kommunen. Ungdomsverksamhet, åldringsvård, skola, daghem, butik, fritidsaktiviteter mm, allt skulle drabbas av indragningar och nerskärningar. Det är inte troligt att de som i idag flyttat till Föglö för att jobba vid fiskodlingarna skulle bli kvar i kommunen om jobben upphörde. Många barnfamiljer och vuxna skulle flytta bort från Föglö och allt färre skulle flytta in.

Denna trend skulle ytterligare förstärkas i negativ riktning om färjeförbindelserna försämrades. I nuläget körs fiskbilar på natten, vilket möjliggör för kommunens innevånare att delta i kvällsaktiviteter på fasta Åland, såsom mediskurser och idrottsaktiviteter. Detta bedöms vara en mycket avgörande faktor för speciellt barnfamiljers val att bosätta sig på Föglö.

Det finns en oro över att en framtida kommunsammanslagning kan komma att ha en negativ påverkan på den kommunala servicen och möjligheterna för framtida investeringar på Föglö. De övriga kommunerna (förutom Brändö) har inte lika höga och säkra skatteintäkter.

Lagstiftning och Planering

Generellt borde det göras mer övergripande planering (översiktsplan) av sådana verksamheter där det finns intressekonflikter, såsom fiskodling, men också t.ex vindkraftverk och motorbanor. Ofta uppstår det bråk kring platsval och utformning i de fall folk blir överraskade och inte hade förväntat sig den typen av verksamhet just där. Detta kunde förhindras genom att tydligare indikera vilka mark- och vattenområden som är lämpliga för en viss typ av verksamhet.

Marknadsföring och synlighet

Fiskodlingsnäringen kommer ofta på tal då kommunen marknadsförs, då den är en så pass viktig del av näringslivet. Det är mycket sällan folk har negativa reaktioner eller synpunkter om fiskodlingen, speciellt inte bland de fast boende på Föglö. Fiskodlingsföretagen behöver sällan annonsera om lediga jobb utan brukar få tag i arbetskraft ändå, då folk som är intresserade av att jobba där tar kontakt på egen hand.

Det är viktigt att marknadsföra fisken, som ett nyttigt och gott livsmedel. Däremot måste man tänka på att inte marknadsföra något som man inte kan leverera. Den vanligaste frågan av turister är ”Var kan man köpa färsk fisk?” På Föglöbutiken kommer man att börja sälja färsk fisk en gång i veckan, men det vore förstås ännu bättre om turister/besökare kunde köpa fisk direkt i anslutning till odlingarna och/eller få en guidad tur av verksamheten.

Nedtecknat av Rosita Broström, Ålands fiskodlarförening r.f.

RUNDABORDSDISKUSSIONER FÖR FRÄMJANDET AV EN CIRKULÄR BLÅ EKONOMI

